

Adı Soyadı:
Numarası:

03.05.2024

2023-2024 CEBİR İIDERSİ ARA SINAV SORULARI

- 1) a) R birimli bir halka olsun. u, v birimsel ise uv de birimseldir, ispatlayınız.
b) $\mathbb{Z}$ Tam sayılar halkasının her ideali temel idealdir, ispatlayınız.
- 2) a) R bir Tamlık bölgesi olsun. $R[x]$ polinomlar halkasının sıfır bölensiz olduğunu ispatlayınız.
b) R ve S iki halka $f: R \rightarrow S$ halka homomorfizması için I, S 'nin bir ideali ise $f^{-1}(I)$ da R 'nin bir idealidir, ispatlayınız.
- 3) $\mathbb{Z}$ Tam sayılar halkası olmak üzere $\mathbb{Z}[\sqrt{2}]$ halkası ile $\mathbb{Z}[\sqrt{3}]$ halkası izomorf olur mu? Araştırınız.
- 4) a) $(\mathbb{Z}_{15}, \oplus, \odot)$ halkasının birimsel, idempotent ve nilpotent elemanlarını bulunuz.
b) I ve J , değişmeli bir R halkasının iki ideali olsun.
$$K = \{r \in R: rs \in I \text{ (Her } s \in J \text{ için)}\}$$
kümesi R 'nin bir ideali olur mu? Araştırınız.
- 5) a) R bir halka I, R 'nin ideali olsun. Her $x, y \in R$ için R/I bölüm halkası değişmeli ise her $x, y \in R$ için $xy - yx \in I$ olduğunu gösteriniz.
b) $f: \mathbb{Z}_{12} \rightarrow \mathbb{Z}_{12}$
$$\bar{a} \rightarrow f(\bar{a}) = 4\bar{a}$$
ile tanımlı f fonksiyonunun halka homomorfizması olduğunu gösteriniz. $\text{Çek}f$ ve $\text{Gör}f$ i bulunuz.

Başarılar
Prof. Dr.Şenol EREN

Cebir II Vize Cevap Anahtarı

- 1- a) Defterinizde mevcut
b) " "

- 2- a) " "
b) " "

$$3- \mathbb{Z}[\sqrt{2}] = \{a + b\sqrt{2} \mid a, b \in \mathbb{Z}\}$$
$$\mathbb{Z}[\sqrt{3}] = \{c + d\sqrt{3} \mid c, d \in \mathbb{Z}\}$$

$f: \mathbb{Z}[\sqrt{2}] \rightarrow \mathbb{Z}[\sqrt{3}]$ izomorfizma olsun.
o halde $f(0) = 0$, $f(1) = 1$ dir.

$$2 = \sqrt{2}^2 \Rightarrow f(2) = f(\sqrt{2}^2) = (f(\sqrt{2}))^2 = 2 = (a + b\sqrt{3})^2$$

$$2 = a^2 + 3b^2 + 2ab\sqrt{3} \text{ olup } \sqrt{3} = \frac{2 - a^2 - 3b^2}{2ab} \text{ den}$$

bu mümkün değil o halde $\mathbb{Z}[\sqrt{2}] \cong \mathbb{Z}[\sqrt{3}]$
olmaz.

$$4- a) U_{\mathbb{Z}_5} = \{1, 2, 4, 7, 8, 11, 13, 14\}$$

$$\text{idempotent elementler} = \{0, 1, 6, 10\}$$

$$\text{nilpotent elementler} = \{0\}$$

$$b) K = \{r \in R \mid rs \in I, (\forall s \in S \text{ için})\}$$

$$1) 0_R \in R \text{ için } \forall s \in S \Rightarrow 0_R \cdot s = 0_R \in I \Rightarrow K \neq \emptyset$$

$$2) \forall r_1, r_2 \in K \Rightarrow \forall s \in S \text{ için } r_1 s, r_2 s \in I$$

$$(r_1 - r_2)s = r_1 s - r_2 s \in I \text{ olup } r_1 - r_2 \in K \text{ dir.}$$

$$3) \forall r \in K \text{ ve } \forall p \in R \text{ için } \forall s \in S, rs \in I$$

$$(pr)s = p(rs) \in I \text{ olup } pr \in K, \text{ deg. olduğundan}$$

$rp \in K$ o halde K , R 'nin idealidir.

5- a) $\forall x+I, y+I \in \mathbb{R}/I$ için

$$(x+I)(y+I) = xy+I = yx+I = 1 \text{ up } xy-yx \in I$$

bulunur.

b) $f: \mathbb{Z}_{12} \longrightarrow \mathbb{Z}_{12}$
 $\bar{a} \longrightarrow f(\bar{a}) = 4\bar{a}$

$\forall \bar{a}, \bar{b} \in \mathbb{Z}_{12}$ için

$$f(\bar{a} + \bar{b}) = f(\overline{a+b}) = 4(\overline{a+b}) = 4\bar{a} + 4\bar{b} \\ = f(\bar{a}) + f(\bar{b})$$

$$f(\bar{a} \cdot \bar{b}) = f(\overline{a \cdot b}) = 4(\overline{a \cdot b}) = 16(\overline{a \cdot b}) = 4\bar{a} \cdot 4\bar{b} \\ = f(\bar{a}) \cdot f(\bar{b})$$

$$\text{Gek} f = \{ \bar{0}, \bar{3}, \bar{6}, \bar{9} \}$$

$$\text{Gör} f = \{ \bar{0}, \bar{4}, \bar{8} \}$$